

CHOCHOLI TANIEC, CZYLI JAK SZKOŁA PRZEGRYWA WALKĘ Z WAGARAMI I GALERIĄ HANDLOWĄ

CHOCHOLI DANCE, OR HOW THE SCHOOL LOSES THE FIGHT WITH TRUANCY AND A SHOPPING GALLERY

Mirosław Jan Mielczarek^{1(A,B,C,D,E,F,G)}

¹Dolnośląska Szkoła Wyższa, Polska
University of Lower Silesia Polska

Mielczarek, M, J. (2020). Chocholi taniec, czyli jak szkoła przegrywa walkę z wagarami i galerią handlową/ Chocholi dance, or how the school loses the fight with truancy and a shopping gallery. *Rozprawy Społeczne/ Social Dissertations*, 14(2), 72-85. <https://doi.org/10.29316/rs/122024>

Wkład autorów/
Authors' contribution:
A. Zaplanowanie badań/
Study design
B. Zebranie danych/
Data collection
C. Dane – analiza i statystyki/
Data analysis
D. Interpretacja danych/
Data interpretation
E. Przygotowanie artykułu/
Preparation of manuscript
F. Wyszukiwanie i analiza
literatury/
Literature analysis
G. Zebranie funduszy/
Funds collection

Streszczenie

Prezentowany materiał obejmuje spojrzenie na problem wagarów szkolnych z perspektywy pracy pedagoga ulicy. Podjęte działania miały charakter resocjalizacji prowadzonej w środowisku otwartym.

Materiał i metody. Celem podjętej pracy ulicznej była diagnoza zjawiska wagarów szkolnych. Obrany cel miał dostarczyć odpowiedzi na pytanie: czy na wybranym obszarze można zaobserwować zjawisko wagarów szkolnych wśród dzieci i młodzieży, a jeżeli tak, to, czym ono się charakteryzuje? Na potrzeby pracy terenowej wykorzystano obserwację etnograficzną oraz wywiad. Grupę badawczą stanowili uczniowie wagarujący, grono pedagogiczne wybranych szkół oraz pracownicy galerii handlowej.

Wyniki. Potwierdziła się hipoteza, że zjawisko wagarów szkolnych na wybranym obszarze istnieje, a galeria handlowa jest ulubionym miejscem dla młodzieży na spędzanie wagarów.

Wnioski. Galeria handlowa jest ulubionym miejscem do spędzania czasu dla wagarujących uczniów, ponieważ zaspokaja podstawowe potrzeby usytuowane na piramidzie Maslow'a. W walkę ze zjawiskiem wagarów szkolnych należy zaangażować rodziców, nauczycieli, społeczność lokalną oraz odpowiednie służby i dostępne środki, w tym wdrożyć na szerszą skalę dzienniki elektroniczne.

Słowa kluczowe: szkoła, wagary szkolne, pedagogika ulicy, streetworking, młodzież zagrożona wykluczeniem społecznym, resocjalizacja w środowisku otwartym

Summary

The presented material includes a look at the problem of school truancy from the perspective of the work of a street educator. The actions taken were of social rehabilitation nature in an open environment.

Material and methods. The purpose of street work was to diagnose the phenomenon of school truancy. The aim was to provide an answer to the question: can the school truant phenomenon be observed in the selected area among children and adolescents, and if so, what is it characterized by? Ethnographic observation and interview were used for the needs of field work.

Results. The hypothesis that the phenomenon of school truant in the selected area exists and the shopping mall is a favorite place for truants to spend their youth confirmed.

Conclusions. The shopping mall is a favorite place to hang out for truancy students because it satisfies the basic needs of Maslow's pyramid.

Keywords: school, school truancy, street pedagogy, streetworking, youth at risk of social Exclusion, resocialization in an open environment

Tabele/Tables: 1

Ryciny/Figures: 0

Literatura/References: 18

Otrzymano/Submitted:
13.02.2020

Zaakceptowano/Accepted:
04.05.2020

Adres korespondencyjny: Mirosław Jan Mielczarek, e-mail: mirek91.m@gmail.com, Stara Brzeźnica, ul. Częstochowska 102, 98-331, <http://orcid.org/0000-0001-9096-0715>

Copyright by: Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, Mirosław Jan Mielczarek

Czasopismo Open Access, wszystkie artykuły udostępniane są na mocy licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-użycie niekomercyjne-na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-NC-SA 4.0, <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>).

Wstęp

Częstochowskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom „Skrawek Nieba” na przełomie roku 2018/2019 realizowało projekt pracy ulicznej pod nazwą „Powrót z ulicy”. Jego adresatami były dzieci i młodzież przebywająca poza domem i szkołą w godzinach lekcyjnych na terenie dzielnicy Starego Miasta w Częstochowie. Celem działań była diagnoza zjawiska wagarów szkolnych na wyznaczonym obszarze. Wybór miejsca działań nie był przypadkowy, ponieważ częstochowską dzielnicę Stare Miasto charakteryzuje dość duży odsetek bezrobocia, przestępczości i przejawów patologii. Streetworkerem i autorem projektu został pedagog o specjalności opiekuńczej i resocjalizacyjnej. Zaplecze socjalne oraz organizacyjne podjętych działań stanowiła świetlica socjoterapeutyczna przy Straży Miejskiej w Częstochowie.

Na potrzeby projektu uruchomiono specjalny numer telefonu, który był aktywny jeszcze przez sto dni po zakończeniu akcji oraz adres mailowy do kontaktu z napotkanymi wagarowiczami. W tym celu założono również fanpage na popularnym portalu internetowym o nazwie S.M.O.K (Społeczność Młodych Orbitalnych Kreatywnych). Nowemu „klubowi fanów” nadano autorskie logo, które z oczywistych względów odnosiło się do orbitującego smoka wokół takich planet jak: P – Profilaktyka; I – Integracja; N – Nauka; M – Motywacja; S – Samorealizacja; Z – Zabawa; T – Twórczość; K – Kultura. Powstałe logo odzwierciedlało nie tylko rzeczywistą liczbę ośmiu planet układu słonecznego. Prezentowany projekt był, bowiem realizowany według założeń, jakimi je nazwano. Podjęte działania miały charakter resocjalizacji prowadzonej w środowisku otwartym. Zadanie, którego podjął się pedagog ulicy było realizowane ze środków Gminy Miasta Częstochowy w ramach umowy pod nazwą „Wsparcie rodziny poprzez objęcie dziecka opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego”.

Zjawisko wagarów szkolnych

Choć dzień wagarowicza przypada tylko raz w roku na pierwszy dzień wiosny, czyli 21 marca, to nie wszyscy uczniowie się z tym godzą i wagarują częściej zaniehbując swój podstawowy obowiązek, jakim jest uczęszczanie do szkoły. Nazwa wagary wywodzi się z języka łacińskiego od *vagari* i dosłownie oznacza błąkanie się. Innymi słowy wagary są nieusprawiedliwionym uchylaniem się od obowiązku szkolnego przez ucznia. Forma ta przybiera postać jednokrotną lub wielokrotną, może być celowa i świadoma (Heyne, Rollings, 2004). Z uwagi na negatywne skutki nadmiernej absencji szkolnej wagarowanie należy uznać za zjawisko z dziedziny patologii życia szkolnego. Uczniowie, którzy wagarują swój czas spędzają poza szkołą i domem (Okoń, 2017). Wagary cechuje zachowanie związane z nieposzanowaniem podstawowych norm współżycia

Introduction

At the turn of 2018/2019, the Association of Help for Children „Skrawek Nieba” in Częstochowa implemented a street work project called „Return from the street”. Its addressees were children and young people staying outside their home and school during school hours in the Old Town district in Częstochowa. was a diagnosis of the phenomenon of school truant in the designated area. The choice of the place of activities was not accidental, because the Old Town district of Częstochowa is characterized by a relatively high percentage of unemployment, crime and manifestations of pathology. The street worker and author of the project was a pedagogue with a care and rehabilitation specialization. The social and organizational support for the actions taken was a sociotherapeutic center at the Municipal Police in Częstochowa.

For the purposes of the project, a special telephone number was set up, which was active for one hundred days after the end of the campaign, as well as an e-mail address for contacting truants. For this purpose, a fanpage was also created on a popular website called S.M.O.K (Youth Orbital Kreatywnych Community). The new „fan club” was given an original logo, which for obvious reasons referred to the orbiting dragon around planets such as: P - Prophylaxis; I - Integration; N - Science; M - Motivation; S - Self-realization; Z - Fun; T - Creativity; K - Culture. The resulting logo reflected not only the actual number of eight planets in the solar system. The presented project was carried out according to the assumptions which they were called. The actions taken were social rehabilitation conducted in an open environment. The task undertaken by the street pedagogue was carried out from the funds of the Częstochowa City Commune under the contract called „Support for the family by taking care of the child and raising the child in a day support facility”.

The phenomenon of school truants

Although the truant’s day falls only once a year on the first day of spring, i.e. March 21, not all students accept it and play truant more often by neglecting their primary duty, which is attending school. The name of truancy comes from the Latin word *vagari* and literally means wandering. In other words, truancy is an unjustified avoidance of compulsory education by a student. This form takes the form of single or multiple, it can be deliberate and conscious (Heyne, Rollings, 2004). Due to the negative effects of excessive school absenteeism, truancy should be considered a phenomenon related to the pathology of school life. Students who play truant spend their time outside of school and home (Okoń, 2017). Wagary is characterized by behavior related to failure to respect the basic norms of social coexistence recognized as binding

społecznego uznanych za obowiązujące wśród dzieci i młodzieży w wieku szkolnym. Uczniowie opuszczający lekcje często przerywają naukę, zmieniają szkoły bez racjonalnego uzasadnienia. Są utożsamiani z młodzieżą niedostosowaną społecznie, która dopuszcza się agresji wobec rówieśników, przebywa w towarzystwie zdemoralizowanym, ucieka z domu, spożywa alkohol, pali papierosy, popełnia kradzieże (Oleszkiewicz, 2006). Istotą wagarów jest nieobecność w szkole mająca kontekst samowolny i nieusprawiedliwiony. Oznacza to, że za absencją nie stoją ważne i uznawane przez nauczycieli powody zdrowotne, rodzinne, społeczne lub inne, o których z odpowiednim wyprzedzeniem informują szkołę rodzice ucznia zezwalając na opuszczenie lekcji. Absencja szkolna bywa określana również, jako zaburzenia w zachowaniu odbiegające od przyjętych norm. (Oleszkiewicz, Bąk, Cieślak, 2010).

W literaturze przedmiotu wagary dość często opisywane są pod kątem różnych ich rodzajów. Wśród nich wymienia się (Sałasiński, Badziukiewicz, 2003): *wagary okazjonalne nieplanowane* (mogą przytrafić się niemal każdemu uczniowi, są spowodowane najczęściej pogodą, nastrojem, spóźnieniem, charakteryzuje je brak planowania i konkretnego powodu, zwykle jest to jednorazowe doświadczenie); *wagary taktyczne* (przemysłane przez ucznia świadome nieobecności spowodowane nieprzygotowaniem do lekcji, prawdopodobieństwem dostania złej oceny, brakiem pracy domowej); *wagary ze strachu* (nieobecności wywołane lękiem otrzymania złej oceny, strachem przed samym nauczycielem lub innym uczniem); *wagary manifestacyjne* (zwane inaczej wagarami kompensacyjnymi, które cechuje protest w formie sprzeciwu wobec panującym zasadom w szkole, postawom nauczycieli, rodziców, może to być również próba zwrócenia na siebie uwagi); *wagary programowe* (najbardziej problematyczne, ponieważ uczeń nie chce uczęszczać do szkoły, nie interesuje go nauka, nie obawia się konsekwencji, wybiera inny, przyjemniejszy sposób na życie niż chodzenie do szkoły). Niektórzy wyróżniają również (Heyne, Rollings, 2004): *wagary koleżeńskie* (powodem jest chęć spędzenia czasu z rówieśnikami poza szkołą); *wagary charakterologiczne* (związane z zaburzeniami rozwoju moralnego, nastawione na maksimum przyjemności czerpanej z nieobecności w szkole, to chęć uwolnienia się od szkolnej dyscypliny, zakazów i obowiązków, szansa pokazania swojej pozornej dorosłości); *wagary przestępcze* (najgroźniejsze z socjalizacyjnego punktu widzenia, podczas których dokonywane są przestępstwa, wykroczenia i kradzieże mające uatrakcyjnić pobyt poza szkołą).

Przyczyny wagarów szkolnych bywają różne. Wśród czynników poprzedzających odmowę uczęszczenia do szkoły wskazuje się (Heyne, Rollings, 2004): przejście z jednego poziomu edukacji na następny; choroba bliskiej osoby; stresujące sytuacje w rodzinie; lęk przed różnymi aspektami szkolnymi (klasówka, odrzucenie przez innych

among school children and adolescents. Students who drop out of school often drop out of school and change schools without rational justification. They are identified with socially maladjusted youth who commit aggression towards their peers, stay in a demoralized company, run away from home, consume alcohol, smoke cigarettes, commit theft (Oleszkiewicz, 2006). The essence of truancy is the absence from school in an arbitrary and unjustified context. This means that the absence is not due to important health, family, social or other reasons recognized by teachers, about which the parents of the student inform the school in advance, allowing them to leave the lesson. School absenteeism is also sometimes referred to as behavioral disorders that deviate from the accepted norms. (Oleszkiewicz, Bąk, Cieślak, 2010).

In the literature on the subject, truancy is quite often described in terms of their various types. These include (Sałasiński, Badziukiewicz, 2003): *unplanned occasional truancy* (can happen to almost every student, usually caused by the weather, mood, being late, characterized by a lack of planning and a specific reason, usually it is a one-time experience); *tactical truancy* (deliberate deliberate absences by the student caused by unpreparedness for lessons, probability of getting a bad grade, lack of homework); *truancy out of fear* (absences caused by the fear of receiving a bad grade, fear of the teacher or another student); *demonstrative truancy* (otherwise known as compensatory truancy, which is characterized by a protest in the form of opposition to the rules in the school, the attitudes of teachers, parents, it may also be an attempt to attract attention); *curricular truancy* (the most problematic, because the student does not want to attend school, is not interested in learning, is not afraid of consequences, chooses a different, more pleasant way of life than going to school). Some also distinguish (Heyne, Rollings, 2004): *peer truancy* (the reason is the desire to spend time with peers outside the school); *characterological truancy* (related to disorders of moral development, focused on the maximum pleasure derived from absences from school, the desire to free oneself from school discipline, prohibitions and duties, a chance to show one's apparent adulthood); *criminal truancy* (the most dangerous from a socialization point of view, during which crimes, offenses and theft are committed to make the stay outside school more attractive).

There are various reasons for school truancy. The factors that precede the refusal to attend school include (Heyne & Rollings, 2004): transition from one level of education to the next; illness of a loved one; stressful situations in the family; fear of various school aspects (test, rejection by other students); fear of getting a bad grade; lack of proper preparation for lessons; no homework; sheer aversion to school; escape from boring activities; lack of sympathy for teachers. Teachers' attitudes that are unfavorable to students are also

uczniów); obawa przed otrzymaniem złej oceny; brak odpowiedniego przygotowania do lekcji; brak pracy domowej; zwykła niechęć do szkoły; ucieczka z nudnych zajęć; brak sympatii wobec nauczycieli. Powodami nadmiernej absencji szkolnej bywają także niekorzystne dla uczniów postawy nauczycieli. To pedagodzy, których można określić mianem formalistów, przejawiających pedagogiczne uniki, osoby zadufane w sobie oraz „rutyniarze” uważający się za wszechwiedzących, a jednocześnie uczący przez lata tak samo. Tacy nauczyciele nie sprzyjają wytworzeniu się właściwej atmosfery w szkole umożliwiającej nauczanie, wychowanie i pozytywne motywowanie do nauki (Kargulowa, 1991). Do przyczyn sprzyjających wagarowaniu można ponadto zaliczyć (Gnyp, 1993): szantaż koleżeński; wstyd pokazania się w szkole ze względu na widoczne u ucznia znaki pobicia na ciele powstałe głównie podczas awantury rodzinnej; awantury w domu rodzinnym i wiążące się z tym skrępowanie przed rówieśnikami; ogólny zły stan zdrowia i choroba. Czynniki sprzyjające wagarowaniu upatruje się również w wadliwej socjalizacji, poddawaniu negatywnemu wpływowi środowiska rodzinnego, a czasem nawet rówieśniczego (Marynowicz-Hetka, 1987). Warto podkreślić, że nadmiar nieobecności szkolnych w przyszłości może negatywnie rzutować na podstawową działalność człowieka, jaką jest praca (Kukła, 2010).

Skutki wagarów zwykle są różne i nie zawsze ze sobą współwystępują. Niektóre z potencjalnych zagrożeń to (Bujak, data dostępu: 19.01.2020 r.): wypadki; przestępstwa, gdzie niewykluczone jest, że uczeń także padnie ich ofiarą lub będzie ich sprawcom; włączenie się w negatywną grupę rówieśniczą, w której dominują zachowania o charakterze problemowym; kontakt z substancjami psychoaktywnymi; pojawianie się kłamstw wobec rodziców i nauczycieli, co z czasem może się przerodzić w notoryczne oszukiwanie; niepoprawne relacje między dzieckiem i rodzicem; niepowodzenia szkolne; zaległości szkolne; brak promocji do następnej klasy lub problemy z ukończeniem szkoły; zniżenie motywacji do przezwyciężania trudności; utrwalenie lekceważącego stosunku do obowiązków. Skutki wagarów szkolnych bywają groźne również, dlatego, że przyczyniają się do zawężenia lub zerwania kontaktu nie tylko ze szkołą, ale i z rodzicami. Jest to następstwo nie wypełniania oczekiwań, jakie rodzice narzucili swojemu dziecku.

Materiał i metody

Celem podjętej pracy ulicznej, a zarazem badań była diagnoza zjawiska wagarów szkolnych. Obrany cel miał dostarczyć odpowiedzi na pytanie: czy na wybranym obszarze można zaobserwować zjawisko wagarów szkolnych wśród dzieci i młodzieży, a jeżeli tak, to, czym ono się charakteryzuje? Chcąc poznać odpowiedź streetworker, jako metodę pracy terenowej wybrał obserwację ukrytą oraz wy-

the reasons for excessive school absenteeism. They are educators who can be described as formalists, exhibiting pedagogical avoidance, self-righteous people and „routineists” who consider themselves omniscient and at the same time teach the same for years. Such teachers are not conducive to the creation of a proper atmosphere in school, enabling teaching, upbringing and positive motivation to learn (Kargulowa, 1991). The reasons for truancy can also include (Gnyp, 1993): peer blackmail; the shame of showing up at school due to the signs of beatings on the body visible in the student, mainly during a family row; fights in the family home and the related embarrassment in front of peers; general ill health and illness. Factors conducive to truancy are also seen in faulty socialization, subjecting to the negative influence of the family environment, and sometimes even of peers (Marynowicz-Hetka, 1987). It is worth emphasizing that the excess of school absences in the future may negatively affect the basic human activity, which is work (Kukła, 2010).

The effects of truancy are usually different and do not always coexist. Some of the potential threats are (Bujak, access date: 19/01/2020): accidents; offenses where it is possible that the student will also fall victim to them or be their perpetrators; joining a negative peer group dominated by problem behaviors; contact with psychoactive substances; the appearance of lies to parents and teachers, which over time can turn into a habitual cheating; incorrect relationship between the child and the parent; school failures; school backlog; lack of promotion to the next grade or problems with graduation; lowering the motivation to overcome difficulties; the consolidation of a disrespectful attitude to duties. The effects of school truancy can also be dangerous because they contribute to narrowing or breaking contact not only with the school, but also with the parents. It is a consequence of not fulfilling the expectations that parents have imposed on their child.

Material and methods

The aim of the undertaken street work and research was to diagnose the phenomenon of school truant. The chosen goal was to answer the question: is it possible to observe the phenomenon of school truant among children and adolescents in the selected area, and if so, what is it characterized by? Wanting to know the answer of the street worker, as a method of field work he chose hidden observation

wiad, którego cechował swobodny charakter oraz nieustrukturyzowany sposób zadawania pytań. Prowadzona obserwacja miała charakter obserwacji etnograficznej, którą K. Rubacha określił jako metodę „zbierania danych poprzez bezpośredni udział badacza w naturalnym środowisku społecznym” (Rubacha, 2008, s. 151). Wywiad to z kolei „kierowana przez badacza rozmowa z osobą lub osobami” (Rubacha 2008, s. 133). Grupę badaną stanowili uczniowie wagarujący, grono pedagogiczne wybranych szkół oraz pracownicy galerii handlowej.

Wnioski z obserwacji oraz wypowiedzi respondentów zebrane za pomocą wywiadów były zapisywane w specjalnie przygotowanym notatniku. Obserwacja była prowadzona w Częstochowie na ulicach dzielnicy Starego Miasta oraz w znajdującej się tam galerii handlowej. Obiektem obserwacji uczyniono uczniów, którzy w godzinach lekcyjnych przebywali poza terenem szkoły. Z młodzieżą (n=37), pedagogami trzech okolicznych szkół (n=3) i ich nauczycielami (n=6), jak również z pracownikami ochrony galerii (n=5), przeprowadzono wywiady. Rozmowy z wagarowiczami i pracownikami galerii realizowano na terenie centrum handlowego, natomiast z gronem pedagogicznym na terenie wybranych szkół.

W ramach podjętych działań do wypracowania było 80 godzin w przeciągu 30 dni. Pracę uliczną prowadzono w godzinach nauki szkolnej, ponieważ taki system stwarzał realną szansę zdiagnozowania skali oraz poznania zjawiska wagarów szkolnych. Na początku swojej pracy pedagog ulicy odwiedził trzy placówki szkolne działające na terenie prowadzonych działań. Celem odbytych wizyt było udzielenie informacji o prowadzonym projekcie i zebranie opinii na temat przyczyn nadmiernej absencji szkolnej uczniów. W toku działań terenowych poruszano się po ulicach dzielnicy Starego Miasta w Częstochowie. Po dwóch dniach zauważono, że nie przebywają tam żadne dzieci i młodzież wagarująca. Założenia projektu przewidywały taką zależność, dlatego postawiono hipotezę, że zjawisko wagarów szkolnych na wybranym terenie istnieje, a najbardziej prawdopodobnym miejscem, gdzie będzie przebywać młodzież wagarująca będzie galeria handlowa. Obrona hipoteza okazała się słuszna i ukierunkowała dalsze działania.

Wyniki badań

Zaprezentowane wyniki badań odzwierciedlają zjawisko wagarów szkolnych z perspektywy pracy terenowej streetworkera. Z prowadzonej cztery tygodnie obserwacji można wnioskować, iż ulubionym miejscem, które młodzież wybierała na spędzenie wagarów szkolnych była galeria handlowa. Cennych danych dostarczyły także wypowiedzi uczniów oraz kadry pedagogicznej na temat źródeł nadmiernej absencji szkolnej (tabela).

and an interview, which was characterized by a free character and an unstructured way of asking questions. The conducted observation was an ethnographic observation, which K. Rubacha described as a method of „collecting data through direct participation of the researcher in the natural social environment” (Rubacha, 2008, p. 151). An interview is, in turn, a „researcher-led conversation with a person or persons” (Rubacha 2008, p. 133). The study group consisted of school children playing truant, teachers from selected schools and employees of a shopping mall.

Conclusions from observation and statements of respondents collected through interviews were recorded in a specially prepared notebook. The observation was carried out in Częstochowa on the streets of the Old Town district and in a shopping mall located there. The objects of observation were students who were outside the school premises during school hours. Interviews were conducted with young people (n = 37), teachers from three local schools (n = 3) and their teachers (n = 6), as well as with gallery security staff (n = 5). Conversations with truants and employees of the gallery were carried out in the shopping center, while with the teaching staff at selected schools.

As part of the activities undertaken, there were 80 hours to be worked out within 30 days. The street work was carried out during school hours, because such a system created a real chance to diagnose the scale and learn about the phenomenon of school truant. At the beginning of his work, the street educator visited three school establishments operating in the area of the conducted activities. The purpose of the visits was to provide information about the project and gather opinions on the causes of excessive school absenteeism. In the course of field activities, people moved along the streets of the Old Town district in Częstochowa. After two days, it was noticed that no children or youth playing truant there were staying there. The assumptions of the project provided for such a dependence, therefore it was hypothesized that the phenomenon of school truant in the selected area exists, and the most likely place where young people playing truant would be a shopping mall. The chosen hypothesis turned out to be correct and directed further actions.

Findings

The presented research results reflect the phenomenon of school truant from the perspective of the streetworker's field work. From the four-week observation, it can be concluded that the favorite place that young people chose to spend school truant was a shopping mall. Valuable data was also provided by the statements of students and teaching staff about the sources of excessive school absenteeism (table).

Tabela 1. Źródła nadmiernej absencji szkolnej w opiniach uczniów oraz kadry pedagogicznej
Table 1. Sources of excessive school absenteeism in the opinions of students and teaching staff

Uczniowie/ Students	Ilość wskazań/ Number of indications	Kadra pedagogiczna/ Teaching staff	Ilość wskazań/ Number of indications
Nieprzygotowanie do lekcji/ Not being prepared for lessons	37	Nie są przygotowani do lekcji/ They are not prepared for the lessons	9
Niska atrakcyjności zajęć lekcyjnych/ Low classroom attractiveness	36	Nie odrobili pracy domowej/ They didn't do their homework	9
Szukanie nowych wrażeń pozaszkolnych/ Looking for new after school experiences	35	Mają sprawdzian, kartkówkę lub będą pytani/ They have a test, a card or will be asked	7
Namowy grupy/ Group persuasion	34	Nie chcą pójść na przedmiot, za którym nie przebadają/ They don't want to go for something they won't investigate	7
Bunt wobec nauczycieli jako próba przeciwstawienia się niezadowolającej formie przekazywania wiedzy/ Rebellion against teachers as an attempt to oppose the unsatisfactory form of teaching	32	Ulegają namowie grupy/ They succumb to the group's persuasion	6
Atrakcyjność galerii handlowej w kontrze nudnych zajęć szkolnych prowadzonych w sposób schematyczny i mało ciekawy/ The attractiveness of the shopping mall in contrast to boring school activities conducted in a schematic and not very interesting way	31	Chcą przeżyć „ciekawą” przygodę/ They want to experience an „interesting” adventure	6
		Są znudzeni/ They are bored	4
		Symulują choroby/ They simulate diseases	4

Źródło: badania własne.

Source: own research.

Jak wynika z danych zebranych w tabeli, przyczyny wagarów szkolnych nieco różnią się pomiędzy obiema grupami. Niemniej zarówno uczniowie, jak i kadra pedagogiczna wskazywali, że problem tkwi między innymi w nieprzygotowaniu do lekcji i namowie rówieśników. Co ciekawe nikt z kadry pedagogicznej w przeciwieństwie do uczniów nie uznał, by zjawisko nadmiernej absencji szkolnej miało swoje podłoże w mało atrakcyjnej formie prowadzenia zajęć lekcyjnych.

Istotnych informacji dostarczyła prowadzona w centrum handlowym obserwacja. Wynika z niej, że wagarowanie w galerii handlowej cechowało:

- przebywanie w strefie gastronomiczno-rozrywkowej w pobliżu popularnych barów szybkiej obsługi oraz kina;
- zwykle uczniowie wagarowali w grupach od 2 do 5 osób;
- wagarowicze posiadali przy sobie tornistry, co wskazywało na status ucznia;
- wagarowicze cechowali się nadmierną pewnością siebie, że nikt im nie zwróci uwagi, dlatego nie przebywają w szkole (przechodzili swobodnie obok pracowników ochrony galerii handlowej, swobodnie robili zakupy, posiadali atrybut ucznia – tornister);
- najczęściej w strefach gastronomicznych wagarowicze spożywali fastfoody, rzadziej dojadali kanapki zabrane z domu;
- często na otwarcie galerii wagarowicze potrafili w jej pobliżu czekać nawet 2 godziny;

As can be seen from the data collected in the table, the reasons for school truancy differ slightly between the two groups. Nevertheless, both the students and the teaching staff indicated that the problem lies, among other things, in the unpreparedness for lessons and persuasion of peers. Interestingly, none of the teaching staff, unlike the students, did not consider that the phenomenon of excessive school absenteeism was caused by an unattractive form of teaching.

The observation carried out in the shopping center provided important information. It shows that truancy in the shopping center was typical:

The observation carried out in the shopping center provided important information. It shows that truancy in the shopping center was typical;

- usually the students played truant in groups of 2 to 5 people;
- truants had school bags with them, which indicated their student status;
- truants were overconfident that no one would pay attention to why they were not at school (they walked freely next to the shopping mall security staff, shopped freely, had the attribute of a student - a satchel);
- most often in gastronomic zones, truants consumed fast food, less often they ate sandwiches taken from home;
- Often, truants could wait up to 2 hours for the gallery to open;
- more schoolchildren are boys;

- więcej uczniów wagarujących to chłopcy;
- pod względem wizerunku zewnętrznego nie widać, by wagarowicze pochodzili z rodzin źle sytuowanych;
- pojawianie się sporej liczby wycieczek szkolnych w galerii handlowej, którym przewodniczyli nauczyciele;
- nauczyciele dość często dawali przyzwolenie uczniom, nawet tym najmłodszym z klas 1-3 i przedszkolakom na spożywanie niezdrowego jedzenia, ale zdarzały się też odmowy;
- nauczyciele dość często sami spożywali niezdrowe jedzenie w obecności uczniów;
- przechodnie i ochroniarze nie reagowali na przebywających uczniów w galerii handlowej, podczas gdy w tym czasie powinni pozostawać w szkole na lekcjach;
- popularnym miejscem wśród wagarowiczów poza strefą gastronomiczno-rozrywkową w galerii handlowej był jej wielopoziomowy parking, na którym młodzież spożywała alkohol oraz paliła wyroby tytoniowe;
- brak reakcji ze strony pracowników porządkowych i klientów wobec uczniów dopuszczających się palenia e-papierosów na terenie galerii handlowej;
- wagarowicze poza strefą gastronomiczno-rozrywkową często odwiedzali również sklepy z elektroniką, gdzie najczęściej testowali nowe modele smartfonów, ale także mogli darmowo pograć w najnowsze gry na popularnych konsolach dla graczy;
- dziewczyny częściej odwiedzały sklepy z odzieżą i robiły w nich zakupy w porównaniu do chłopców;
- większość sklepów jakie odwiedzali wagarowicze, to tak zwane sklepy młodzieżowe.

Z przeprowadzonych wywiadów z młodzieżą oraz kadrą pedagogiczną wynika, że wagarowicze to osoby najczęściej w przedziale wiekowym 15-19 lat. Napotkani w galerii uczniowie sami przyznawali się do tego, że nie przebywają w szkole, ponieważ są na wagarach. Podczas prowadzonych rozmów nie było przypadku, gdzie dany uczeń twierdził, że przebywa poza szkołą w godzinach lekcyjnych, dlatego że ma akurat „okienko”, wcześniej skończył, czy odwołano zajęcia. Taki stan rzeczy pokazuje, że uczniowie nie obawiają się potencjalnych konsekwencji od osób nieznanym, którzy zidentyfikują ich jako wagarowiczów. Brak reakcji ze strony społeczeństwa utrwala w młodych ludziach pogląd, że istnieje społeczne przyzwolenie na wagarowanie, dlatego bez skrępowania i zażenowania potrafią się przyznać do opuszczania zajęć szkolnych.

Zdaniem uczniów wagarujących galeria handlowa jest atrakcyjnym miejscem do spędzania czasu, ponieważ cechuje ją:

- darmowe Wi-Fi – ilość wskazań: 36
- galerie wytwarzają obraz, który kojarzy się nie tylko z zakupami, ale także z miejscem kul-

- in terms of external image, it is not apparent that truants came from poorly-off families;
- the emergence of a good number of school trips chaired by teachers in the mall;
- teachers quite often allowed students, even the youngest in grades 1-3 and preschoolers, to eat unhealthy food, but there were also refusals;
- quite often teachers themselves ate junk food in front of students;
- passersby and security guards did not react to the students staying in the shopping mall, while at that time they should stay at school during lessons;
- a popular place among truants outside the gastronomic and entertainment zone in the shopping center was its multi-storey car park, where young people consumed alcohol and smoked tobacco products;
- no reaction from the cleaning staff and customers towards students smoking e-cigarettes in the shopping mall;
- truants outside the gastronomic and entertainment zone also often visited electronics stores, where they most often tested new smartphone models, but also could play the latest games for free on popular consoles for players;
- girls were more likely to visit clothing stores and shop there than boys;
- Most of the shops truants visited were so-called youth shops.

The interviews with young people and teaching staff show that truants are mostly aged 15-19. Students encountered in the gallery admitted themselves that they were not at school because they were playing truant. During the interviews, there was no case where a given student claimed to be outside school during school hours, because he had a “window”, had finished early or had classes canceled. This state of affairs shows that students are not afraid of the potential consequences from strangers who will identify them as truants. The lack of reaction from the society perpetuates in young people the view that there is a social consent to truancy, therefore they can admit that they missed school without embarrassment or embarrassment..

According to school children playing truant, a shopping mall is an attractive place to spend time because it is characteristic of it:

- free Wi-Fi - number of indications: 36
- galleries create an image that is associated not only with shopping, but also with a place of culture: cinema, charity campaigns, concerts, fashion shows, exhibitions - number of indications: 34
- widely accepted consumer law, which allows, among other things, to try on clothes anonymously or to test equipment for several hundred zlotys - number of indications: 34
- the possibility of trying on clothes and testing equipment in order to take photos of yourself

- tury: kino, akcje charytatywne, koncerty, pokazy mody, wystawy – ilość wskazań: 34
- szeroko akceptowane prawo konsumenckie, które pozwala między innymi przymierzać anonimowo ubranie, czy przetestować sprzęt za kilkaset złotych – ilość wskazań: 34
- możliwość przymierzania ubrań i testowania sprzętu w celu robienia sobie zdjęć i umieszczania ich na portalach społecznościowych z podpisem, że to co posiadamy należy do nas – ilość wskazań: 31
- wielość sklepów (różnorodność towarów i usług) – ilość wskazań: 30
- częste akcje promocyjne – ilość wskazań: 29
- zdecydowana większość pracowników galerii handlowych to ludzie młodzi, co powoduje, że uczniowie obracają się wśród młodych – ilość wskazań: 27
- możliwość poznania ewentualnych sympatii (częściej propagowana przez chłopców) – ilość wskazań: 13
- idealne miejsce na randkę – ilość wskazań: 11
- wszechobecna muzyka młodzieżowa – ilość wskazań: 11
- duża powierzchnia umożliwiająca długie spacerowanie – ilość wskazań: 9
- darmowe dobrze wyposażone WC – ilość wskazań: 7
- specyficzny, ale przyjemny zapach – ilość wskazań: 5
- klimatyzacja – ilość wskazań: 4

W opinii uczniów wystrój galerii handlowych sprzyja symbiozie z tak zwaną małą ojczyzną, a to budzi poczucie bezpieczeństwa. Ich opinie potwierdziła obserwacja. Zauważono, że w centrum handlowym wewnątrz sprowadza się do bogactw naturalnych charakterystycznych dla danego regionu, pojawiają się akcenty historii miasta, czy fotografie przedstawiające zabytkowe elementy architektury. Zdaniem wagarowiczów galerii handlowej nie należy obarczać winą za to, że stanowi ona miejsce do przesiadywania w godzinach lekcji. Galeria w opinii uczniów jest nastawiona na zysk. Nie jest tym samym instytucją edukacyjną lub wychowawczą, a zatem nie ma zadania sprzyjania edukacji, choć czasem zabiegi marketingowe mogą wywoływać złudne wrażenie, że tak w rzeczywistości jest.

Niektórzy wagarowicze podkreślili, że szkoła w sposób pośredni przyczynia się do tworzenia obrazu galerii handlowej jako wręcz idealnego miejsca do spędzania czasu wolnego. Przykładem są wycieczki szkolne zawierające w swoim programie wizyty w fast foodach, które dla wielu uczniów stanowią główny motywator uczestnictwa. Zależność ta sprawia, że już od najmłodszych lat dzieci i młodzież jest „karmiona” nie tylko „śmięciowym jedzeniem”, ale przede wszystkim negatywną formą spędzania czasu wolnego. Atmosfera panująca w galerii handlowej jest nieodzownym sprzymierzeńcem konsumpcyjnej formy postrzegania rzeczywistości. Każdy jest klientem i wszystko jest towarem. Dzie-

- and post them on social networks with the signature that what we have belongs to us - number of indications: 31
- multiplicity of shops (variety of goods and services) - number of indications: 30
- frequent promotional campaigns - number of indications: 29
- The vast majority of employees in shopping centers are young people, which means that students are among the young - number of indications: 27
- the opportunity to learn about possible sympathies (more often promoted by boys) - number of indications: 13
- the perfect place for a date - number of indications: 11
- ubiquitous youth music - number of indications: 11
- large area for long walks - number of indications: 9
- free well-equipped toilet - number of indications: 7
- specific but pleasant smell - number of indications: 5
- air conditioning - number of indications: 4

In the students' opinion, the design of shopping malls favors symbiosis with the so-called little homeland, and this evokes a sense of security. Their opinions were confirmed by observation. It has been noticed that the interior of the shopping center is reduced to the natural resources characteristic for a given region, there are accents of the city's history or photographs showing historic elements of architecture. According to truants, the shopping center should not be blamed for the fact that it is a place to hang out during school hours. In the opinion of students, the gallery is profit-oriented. It is not therefore an educational or tutorial institution, and therefore has no task to foster education, although sometimes marketing efforts may give the illusion that this is actually the case.

Some truants emphasized that the school indirectly contributes to the image of a shopping mall as an ideal place to spend free time. An example is school trips that include visits to fast food in their program, which for many students are the main motivation for participation. This dependency means that from an early age children and adolescents are “fed” not only with “junk food”, but above all with a negative form of spending free time. The atmosphere in a shopping mall is an indispensable ally of the consumptive way of perceiving reality. Everyone is a customer and everything is a commodity. Children and teenagers become clients, not truants, which is a space to move around “incognito”.

By conducting interviews with the security staff of the shopping center, information was obtained that there were cases of theft among school children who played truant. Boys are committed to such crimes on a larger scale. The experience of security

ci oraz młodzież stają się klientami, a nie wagarowiczami, co stanowi przestrzeń do poruszania się „incognito”.

Prowadząc wywiady z pracownikami ochrony galerii handlowej uzyskano informacje, że wśród wagarujących uczniów zdarzają się przypadki kradzieży. Na większą skalę takich przestępstw dopuszczają się chłopcy. Z doświadczeń pracowników ochrony wynika, że młodzież najczęściej próbuje wynieść niezauważona akcesoria elektroniczne i multimedialne, takie jak: telefony, słuchawki, tablety, gry. Dziewczyny w porównaniu do chłopców częściej kradną markowe ubrania i kosmetyki. Na szczęście zdaniem pracowników ochrony spora większość wagarowiczów to uczniowie, którym galeria służy jedynie, jako przyjemne miejsce do przebywania poza zajęciami szkolnymi, a nie jako przestrzeń potencjalnej kradzieży.

Zdaniem pracowników ochrony w porównaniu do zjawiska wagarów w galerii handlowej coraz rzadziej można się spotkać z prostytucją nieletnich. Problem ten był szczególnie szeroko komentowany głównie po premierze filmu „Galerianki”. Jak zauważyli pracownicy centrum handlowego z roku na rok skala wagarujących uczniów w miejscu ich pracy rośnie. Zwiększa się także liczba incydentów, gdzie młodzież zostaje przyłapana na paleniu papierosów w toaletach oraz sam wiek wagarowiczów. Rozmówcy ponadto podkreślali, że głównym zadaniem pracowników ochrony jest zapewnienie porządku i bezpieczeństwa w galerii, a nie „ganień za wagarowiczami”. W ich mniemaniu tym powinna zająć się szkoła, rodzice oraz straż miejska.

Zrealizowany projekt pod nazwą „Powrót z ulicy” umożliwił na wybranym obszarze wstępne poznanie złożonego problemu wagarów szkolnych. Ulubionym miejscem jakie wybierali uczniowie na wagary była galeria handlowa, co można uznać za pewnego rodzaju znak czasu. W przeszłości wagarowicze najczęściej przesiadywali w parkach, pustostanach lub innych mało uczęszczanych obiektach. Opinie uczniów oraz grona pedagogicznego w odniesieniu do przyczyn wagarowania były dość zróżnicowane. Jednakże zarówno uczniowie, jak i nauczyciele najczęściej jako przyczynę absencji szkolnej wskazywali na nieprzygotowanie się do lekcji. Natomiast w przeciwieństwie do uczniów żaden z nauczycieli nie uznał, że powodów wagarów należy szukać także w mało atrakcyjnej formie prowadzenia zajęć.

Dyskusja

Dotychczas prowadzone badania nad wagarami szkolnymi skupiały się głównie na opiniach uczniów, nauczycieli i rodziców. Zjawisko to nie było jednak podejmowane z perspektywy pracy pedagoga ulicy. Niemniej podobne wnioski do zaprezentowanych badań uzyskali inni badacze podejmujący się badania wagarów szkolnych. Z ich raportów wynika, że uczniowie decydują się na wagary czas wolny

staff shows that young people most often try to take away electronic and multimedia accessories, such as phones, headphones, tablets, games unnoticed. Girls, compared to boys, are more likely to steal designer clothes and cosmetics. Fortunately, according to security guards, the vast majority of truants are students for whom the gallery serves only as a pleasant place to stay outside of school, and not as a space for potential theft.

According to the security staff, compared to the phenomenon of truancy in a shopping mall, you can encounter juvenile prostitution less and less. This problem was particularly widely commented on, mainly after the premiere of the film “Galerianki”. As noted by the employees of the shopping center, the scale of school children playing truant in their workplace grows year by year. The number of incidents where adolescents are caught smoking in toilets is also increasing, as is the age of truants. The interlocutors also emphasized that the main task of security staff is to ensure order and security in the gallery, and not to “chase truants”. In their opinion, this should be taken care of by the school, parents and municipal police.

The implemented project called “Return from the street” made it possible to get to know the complex problem of school truants in the selected area. The favorite place that the students chose to play truant was the shopping mall, which can be considered a kind of a sign of the times. In the past, truants spent most of their time in parks, vacant houses or other less frequented facilities. The opinions of the students and the teaching staff regarding the reasons for truancy were quite varied. However, both students and teachers most often pointed to unpreparedness for lessons as the reason for school absenteeism. On the other hand, unlike the students, none of the teachers decided that the reasons for truancy should also be sought in the unattractive form of teaching.

Discussion

So far, the research on school truancy has focused mainly on the opinions of students, teachers and parents. This phenomenon was not, however, taken from the perspective of a street educator. Nevertheless, similar conclusions to the presented research were obtained by other researchers who undertook the study of school truant. Their reports show that students who play truant spend their free

spędzają w towarzystwie swoich znajomych. Zdarza się, że wagarowicze przesiadują w domu, nudzą się w bliżej niesprecyzowanych miejscach, spacerują po mieście i hipermarketach (Stojecka-Zuber, 2007).

Inne badania pokazały również dwa odmienne rozumienie wagarów przez uczniów i nauczycieli, głównie jeśli chodzi o konsekwencje i przyczyny. Uczniowie ze swojego punktu widzenia wagarują głównie przez wzgląd na tradycje i spontaniczne decyzje. Nauczyciele uważają, że przyczyny tkwią przede wszystkim w przyzwyczajeniach i fanaberiach młodzieży. Konsekwencje wagarowania zdaniem uczniów najczęściej wiążą się z obniżeniem ocen szkolnych i za zachowanie. Z kolei w opinii nauczycieli konsekwencje jeżeli już są, to sprowadzają się do uwag. Najczęściej jednak nie pojawia się żadne następstwo negatywnego zachowania, gdyż rodzice usprawiedliwiają nieobecności swoich dzieci (Swędra, 2020).

Badania naukowców wskazują, że głównym powodem nadmiernej absencji uczniów jest choroba – 70%, a dopiero drugim waga – 50%. Na kolejnych miejscach znalazły się utrudnienia komunikacyjne – 40%, wizyty kontrolne u specjalistów – nieco ponad 20%, sprawy rodzinne – około 18% (Antczak, 2015). Natomiast z wywiadów jakie przeprowadził streetworker nie wynika, by uczniowie wagarowali ze względu na chorobę. Tym samym literatura przedmiotu podaje, że waga to nieuzasadniona absencja szkolna, a choroba wydaje się być przyczyną uzasadnioną.

To, w jaki sposób galeria handlowa zachęca uczniów do wagarowania warto przeanalizować z perspektywy piramidy Maslow'a (2014) według poszczególnych potrzeb:

- potrzeby fizjologiczne: jedzenie – czasem darmowe poprzez system kuponów, dobrze wyposażone, przestronne, pachnące W-C z muzyką;
- potrzeba bezpieczeństwa: dostęp do sieci WI-FI, widok patrolujących ochroniarzy;
- afiliacja: jest spełniona poprzez bycie wśród innych ludzi/swoich znajomych (dużo młodych klientów, jak i samych pracowników galerii);
- potrzeba szacunku i uznania: można się pokazać innym, przymierzyć ubrania, na które nas nie stać, zrobić sobie zdjęcie w nich i umieścić na portalu społecznościowym, a czasem nawet wejście do drogiego sklepu jest nobilitujące, ponieważ możliwość obcowania z drogimi rzeczami lub z ludźmi bogatymi spełnia doskonale kryteria realizacji tej potrzeby;
- samorealizacja: na tym poziomie, czego niektórzy nie dostrzegają, znajduje się szkoła oraz nauka, która jest z tej perspektywy zaniebawiana na rzecz spędzania czasu w galerii handlowej.

Poczyniona analiza pozwala przypuszczać, że galeria jest doskonałym miejscem do zaspokajania potrzeb zarówno pierwszego, jak i wyższego rzędu.

time in the company of their friends. It happens that truants stay at home, get bored in unspecified places, walk around the city and in hypermarkets (Stojecka-Zuber, 2007).

Other studies have also shown two different understandings of truancy by students and teachers, mainly in terms of consequences and causes. From their point of view, students play truant mainly because of traditions and spontaneous decisions. Teachers believe that the causes lie primarily in the habits and whims of young people. The consequences of truancy, according to students, are most often associated with lowering school marks and for behavior. On the other hand, in the opinion of teachers, if there are any consequences, they come down to remarks. Most often, however, there is no consequence of negative behavior, because parents justify the absence of their children (Swędra, 2020).

Research by scientists indicates that the main reason for excessive absenteeism is illness - 70%, and only the second reason - truancy - 50%. In the next places there are communication difficulties - 40%, control visits with specialists - slightly over 20%, family matters - about 18% (Antczak, 2015). On the other hand, the interviews conducted by the street worker do not indicate that the students played truant due to illness. Thus, the literature on the subject states that truancy is an unjustified school absenteeism, and the illness seems to be a justified reason.

How the shopping mall encourages students to play truant is worth analyzing from the perspective of Maslow's pyramid (2014) according to individual needs:

- physiological needs: food - sometimes free through the coupon system, well-equipped, spacious, fragrant W-C with music;
- the need for security: access to the WI-FI network, view of patrolling security guards;
- affiliation: it is fulfilled by being among other people / friends (a lot of young clients and gallery employees);
- the need for respect and recognition: you can show yourself to others, try on clothes that we cannot afford, take a picture in them and post them on a social network, and sometimes even entering an expensive store is ennobling, because the opportunity to associate with expensive things or with rich people perfectly meets the criteria for meeting this need;
- self-realization: at this level, which some do not notice, there is school and science, which from this perspective is neglected in favor of spending time in a shopping mall.

The analysis made allows us to assume that the gallery is a perfect place to meet the needs of both the first and the higher order. These needs, as a rule, are oriented towards welfare and consumerism. Meeting the basic needs of galleries makes it an ideal place to spend truant, so young people do not have to choose other places. A shopping center is a place

Wymienione potrzeby z reguły nastawione są na dobrostan i konsumpcjonizm. Zaspokojenie podstawowych potrzeb przez galerie czyni ją idealnym miejscem na spędzania wagarów, dlatego młodzież nie musi wybierać innych miejsc. Centrum handlowe jest miejscem, gdzie jest sucho, pachnąco, estetycznie, można coś zjeść, spotkać ciekawych rówieśników, ale też spędzić czas na rozrywce korzystając z kina lub darmowego dostępu do konsoli z najnowszymi grami. Tak szeroki atrakcji zwykle polska szkoła, na co dzień nie zapewnia uczniom, dlatego przegrywa tą nierówną walkę. Warto zaznaczyć, że szkoła jest miejscem, które stawia określone wymagania i reguły (frekwencja, przygotowanie do lekcji, konieczność wykonywania poleceń nauczycieli, dyrektora, czy personelu porządkowego), zaś galerie handlowe podobnych praktyk z reguły nie przejawiają.

Wnioski

Galeria handlowa jest najchętniej wybieranym miejscem przez wagarowiczów na spędzanie czasu. Dzieje się tak, dlatego, że jest to przestrzeń pełna bodźców i atrakcji, z których bardzo chętnie korzystają młodzi ludzie. To także miejsce, które dzięki swej infrastrukturze może zapewnić podstawowe potrzeby człowieka usytuowane na piramidzie Masłowa. Niepokojący jest fakt, że niektórzy wybierali wagar, jako formę protestu na ich zdaniem nieciekawym sposobie prowadzenia lekcji. Inną frapującą kwestią jest brak reakcji społeczeństwa na wagarujących uczniów. Obserwacja pokazała, że społeczne przyzwolenie na wagar młodzież otrzymywała ze strony dorosłych klientów oraz służb porządkowych galerii.

Młodzi ludzie przebywający na wagarach nie tylko dopuszczają się łamania powszechnie przyjętego obowiązku szkolnego. Jak wynika z prowadzonej obserwacji oraz opinii pracowników centrum handlowego, młodzież wagarująca sięga po alkohol i pali wyroby tytoniowe. Na mniejszą skalę uczniowie wagarujący dopuszczają się kradzieży towarów wykorzystując do tego celu zaplecze galerii handlowej. Podjęte przez streetworkera działania nie ujawniły na obranym terytorium przypadków prostytucji nieletnich kojarzonych między innymi z tak zwanym sponsoringiem wykorzystującym do tego celu centrum handlowe.

Przebywając przez 30 dni w galerii streetworker dostrzegł nie tylko wagarujących uczniów. Często można było zauważyć wiele wycieczek szkolnych pod opieką nauczycieli. Grupy te przebywały najczęściej w strefach gastronomicznych spożywając z pedagogami niezdrowe jedzenie. Niestety, jeżeli takie sytuacje występują dość regularnie, to młodym ludziom zostaje wpajany negatywny sposób spędzania czasu wolnego, a tym samym przyzwyczajanie do niezdrowej żywności.

Racjonalne wydaje się, że sprawą nadmiernej absencji szkolnej powinni zainteresować się przede

where it is dry, fragrant, aesthetically pleasing, you can eat something, meet interesting peers, but also spend time on entertainment using the cinema or free access to the console with the latest games. The Polish school usually does not provide such wide attractions for students, which is why it loses this unequal fight. It is worth noting that the school is a place that imposes certain requirements and rules (attendance, preparation for lessons, the need to follow the instructions of teachers, management or housekeeping staff), while shopping malls usually do not show similar practices.

Conclusions

A shopping mall is the place most willingly chosen by truants to spend time. This is because it is a space full of incentives and attractions that are very eagerly used by young people. It is also a place that, thanks to its infrastructure, can provide basic human needs, situated on the Maslow's pyramid. Worrying is the fact that some chose truancy as a form of protest against the uninteresting way of conducting lessons. Another interesting issue is the lack of public reaction to school children playing truant. The observation showed that the youth received social consent to play truant from adult clients and from the gallery security services.

Young people playing truant not only break the commonly accepted schooling obligation. According to the observation and opinions of the employees of the shopping center, young people who play truant use alcohol and smoke tobacco products. On a smaller scale, truancy pupils steal goods using the facilities of a shopping mall for this purpose. The actions taken by the street worker did not reveal any cases of juvenile prostitution in the chosen territory, associated, among others, with the so-called sponsorship using a shopping center for this purpose.

After spending 30 days in the gallery, the streetworker not only noticed the students playing truant. Often you could see many school trips under the supervision of teachers. These groups most often stayed in catering zones, eating unhealthy food with educators. Unfortunately, if such situations occur quite regularly, young people are inculcated in a negative way of spending free time, and thus getting used to unhealthy food.

It seems rational that the issue of excessive school absenteeism should primarily concern the parents of students and their teachers. Equally important is the involvement of the local community and relevant services. Both teachers and parents should make young people aware of the negative consequences of

wszystkim rodzice uczniów i ich nauczyciele. Niemniej istotne jest również zaangażowanie społeczności lokalnej i odpowiednich służb. Zarówno nauczyciele, jak i rodzice warto, by uświadomili młodzieży negatywne konsekwencje uchylania się od obowiązku szkolnego. Można tego dokonać prowadząc zajęcia na poziomie profilaktyki pierwszorzędowej, ale również drugorzędowej dla uczniów, którzy mają już za sobą pierwsze wagar. Takie zajęcia należy prowadzić dla uczniów i ich rodziców. Niestety własna praktyka pedagogiczna głównie z młodzieżą niedostosowaną społecznie lub przejawiającą takie symptomy pokazała, że niewielu młodych ludzi jest świadoma konsekwencji wagarowania. Młodzież często nie ma świadomości, że nadmierna absencja szkolna wiąże się z umieszczeniem w takich placówkach resocjalizacyjnych jak młodzieżowy ośrodek socjoterapii (MOS), czy młodzieżowy ośrodek wychowawczy (MOW), w których można przebywać od 13 do ukończenia 18 roku życia. Często już taka informacja jest mobilizująca do regularnego uczęszczania na zajęcia.

Przeciwdziałać wagarom można poprzez społeczność lokalną. Wystarczy, że każdy, kto zauważy w godzinach lekcyjnych wagarujących uczniów zareaguje. Reakcja ta sprowadza się do zwykłego zwrócenia uwagi, poproszenia o nazwę szkoły, do której uczęszcza dany uczeń, a następnie skontaktowanie się ze wskazaną placówką. Oczywiście pożądanym jest również wezwanie straży miejskiej, by zweryfikować pozyskane informacje.

W XXI wieku skutecznym sposobem na przeciwdziałanie wagarom szkolnym jest dziennik elektroniczny. Niestety pomimo postępu technologicznego wiele szkół z niewyjaśnionych przyczyn nie zdecydowało się na taką formę. Wydaje się to nieuzasadnione zwłaszcza, że dzienniki elektroniczne na bieżąco umożliwiają rodzicom śledzenie postępów w nauce i frekwencji ich dzieci. By zweryfikować „popularność” dzienników elektronicznych na potrzeby projektu wybrano losowo 30 szkół z całej Polski. Jak się okazało tylko zaledwie 13 (43%) ze wszystkich wylosowanych placówek edukacyjnych prowadziło dzienniki elektroniczne. Jest to fakt niepokojący, a tym samym sprzyjający skali zjawiska wagarów szkolnych.

W walkę z wagarami szkolnymi warto zaangażować służby lokalne, a głównie straż miejską. Po zakończeniu przez streetworkera projektu Częstochowska Straż Miejska prowadziła na terenie centrum handlowego szerokie działania mające na celu „wyłapywanie” wagarowiczów, a następnie powiadamianie ich rodziców i szkół, do których uczęszczali. Podjęte przez funkcjonariuszy interwencje istotnie przyczyniły się do zmniejszenia ilości uczniów przebywających na wagarach w galerii handlowej oraz w pobliskim jej otoczeniu. Jest to inicjatywa godna naśladowania przez inne jednostki straży miejskiej. Należy przy tym zaznaczyć, iż w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 roku o strażach gminnych istnieje zapis wskazujący, że do zadań

avoiding compulsory education. This can be done by conducting classes at the primary prevention level, but also at the secondary level for students who have already had their first truant. Such activities should be conducted for students and their parents. Unfortunately, my own pedagogical practice, mainly with young people who are socially maladjusted or exhibiting such symptoms, has shown that few young people are aware of the consequences of truancy. Young people are often unaware that excessive school absenteeism is associated with placement in such rehabilitation centers as a youth sociotherapy center (MOS) or a youth educational center (MOW), where they can stay from 13 to 18 years of age. Often such information is already motivating to regularly attend classes.

It is possible to counteract truancy through the local community. It is enough for anyone who notices students playing truant during school hours to react. This reaction comes down to a simple point of attention, asking for the name of the school attended by the student, and then contacting the institution that is indicated. Of course, it is also desirable to call the municipal police to verify the information obtained.

In the 21st century, an electronic journal is an effective way to counteract school truant. Unfortunately, despite technological progress, many schools, for unknown reasons, have not opted for this form. This seems unjustified, especially since electronic diaries enable parents to track their children's learning progress and attendance on an ongoing basis. To verify the “popularity” of electronic journals, 30 schools from all over Poland were selected randomly for the project. As it turned out, only 13 (43%) of all randomly selected educational institutions kept electronic diaries. It is a disturbing fact, and thus conducive to the scale of school truant.

In the fight against school truants, it is worth engaging local services, mainly the city guard. After the street worker completed the project, the Częstochowa Municipal Police carried out extensive activities in the shopping center aimed at “catching” truants, and then notifying their parents and the schools they attended. The interventions undertaken by the officers significantly contributed to the reduction of the number of schoolchildren staying truant in the shopping center and in its vicinity. It is an initiative that should be followed by other municipal police units. It should be noted that in the Act of August 29, 1997 on commune guards there is a provision indicating that the guard's tasks include “initiating and participating in activities aimed at preventing crimes and offenses as well as criminogenic phenomena and cooperation in this respect with authorities. state, local government and social organizations” (Journal of Laws 1997 No. 123, item 779, art. 11, point 8). The cited provision should be applied, inter alia, to the actions taken by the municipal guard against truants.

straży należy „inicjowanie i uczestnictwo w działaniach mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi” (Dz. U. 1997 nr 123, poz. 779, art. 11, pkt 8). Przytoczony przepis należy odnieść między innymi na rzecz działań podejmowanych przez straż miejską wobec wagarowiczów.

Walka szkoły z wagarami w kontrze do galerii handlowych wydaje się być jak chocholi taniec. O ile w „Weselu” S. Wyspiańskiego (2019) symbol ten odnosi się do sytuacji zniewolonych Polaków niezdolnych do czynu, ich pogrążenia w niemocy, swoistym uśpieniu i tkwienia w marazmie, tak w niniejszym artykule chocholi taniec metaforycznie wskazuje na nierówności pomiędzy szkołami, a centrami handlowymi w pogoni za obecnością młodych ludzi. Dzieje się tak dlatego, że placówki edukacyjne w mniemaniu wielu uczniów zaspokajają o wiele mniej potrzeb niż galerie handlowe. Szkoły nie powinny wykazywać niemocy i uśpienia na przejawy nadmiernej absencji szkolnej. Bezzasadne jest myślenie, że szkoła jest niezdolna do czynów minimalizujących skalę zjawiska wagarów. Często jest tak, że do walki z wagarowiczami wystarczy jedynie wdrożyć narzędzia przewidziane przez odpowiednie przepisy. Warto również zastanowić się nad tym, w jaki sposób szkoła może bardziej zachęcić uczniów do pobierania w niej nauki. Samo wskazywanie, że jest to prawny i moralny obowiązek dla wielu już nie wystarcza. Galerie handlowe podążają z duchem czasu, zmieniają się wraz z postępem technologicznym i cywilizacyjnym. Takimi zabiegami walczą o klienta. W dobie dzisiejszych czasów racjonalna jest teza, że trzeba walczyć także o ucznia, a wyznacznikiem tego są wagarowicze. Na szczęście są takie szkoły i nauczyciele, którzy to czynią.

The school's struggle with truancy as opposed to shopping malls seems to be like a lame dance. While in “Wesele” by S. Wyspiański (2019), this symbol refers to the situation of enslaved Poles incapable of action, their plunging into helplessness, a kind of sleep and stuck in stagnation, in this article, straw man dance metaphorically indicates inequalities between schools and shopping centers in pursuit of the presence of young people. This is because, in the opinion of many students, educational institutions satisfy much less needs than shopping malls. Schools should not show weakness and sleep due to excessive school absenteeism. It is unfounded to think that the school is incapable of acts that minimize the scale of truancy. It is often the case that in order to fight truants it is enough to implement the tools provided for by the relevant regulations. It is also worth considering how the school can encourage students to learn more. Merely pointing out that this is a legal and moral obligation is no longer enough for many. Shopping malls keep up with the times and change with the technological and civilization progress. They fight for the client with such treatments. Nowadays, it is rational to argue that you also have to fight for the student, and truancy is an indicator of this. Fortunately, there are schools and teachers who do this.

Literatura/ References

1. Antczak, B. (2015). Niska frekwencja uczniów jako jedna z przyczyn niepowodzeń szkolnych. *Journal of Modern Science*, 2(25), 297-311.
2. Bujak, E. (2020). *Wagary i zagrożenia z nimi związane*. Pobrane z: <http://www.zsrz.lublin.pl/zsrz/stroiny/szkola/dokumenty/publikacje/wagary.pdf>.
3. Gnyp, A. (1993). Dlaczego wagary. *Głos Nauczycielski*, 3, 4-27.
4. Heyne, D., Rollings, S. (2004). *Niechęć do szkoły. Jak pomóc dziecku, które opuszcza lekcje i wagaruje*. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
5. Kargulowa, A. (1991). *Dlaczego dzieci nie lubią szkoły?* Warszawa: WSiP.
6. Kukla, D. (2010). *Preorientacja i orientacja zawodowa w szkole*. Warszawa: LABOR.
7. Marynowicz-Hetka, E. (1987). *Dziecko w rodzinie problemowej*. Warszawa: Instytut Wydawniczy Związków Zawodowych.
8. Marzec, H. (2013). Zjawisko wagarowania występujące wśród uczniów. *Nauczyciel i Szkoła*, 1(53), 103-120.
9. Masłow, A. (2014). *Motywacja i osobowość*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
10. Okoń, W. (2017). *Nowy słownik pedagogiczny*. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie „Żak”.
11. Oleszkiewicz, A., Bąk, O., Cieślak, A. (2010). *Sposób na wagary. Jak radzić sobie z absencją uczniów?* Warszawa: Difin.
12. Oleszkiewicz, A. (2006). Wagary ponad miarę. *Charaktery*, 3, 12-20.

13. Rubacha, K. (2008). *Metodologia badań nad edukacją*. Warszawa: Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne.
14. Sałasiński, M., Badziukiewicz, B. (2003). *Vademecum pedagoga szkolnego*. Warszawa: WSiP.
15. Stojecka-Zuber, R. (2007). W sprawie wagarów. *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*, 3, 18-28.
16. Swędra, K. (2020). *Wagary szkolne*. Pobrane z: https://repozytorium.uph.edu.pl/bitstream/handle/11331/1616/Swedra.K_Wagary_szkolne.pdf?sequence=1.
17. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych, Dz. U. 1997 nr 123, poz. 779.
18. Wyspiański, S. (2019). *Wesele*. Kraków: Wydawnictwo „Greg”.